

**Overzicht stand van zaken uitvoering moties gerelateerd aan
nieuwe Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028**

1. M129-2023: Afbouw lineaire economie onderdeel economisch beleid	blz 1
2. M130-2023: Staten betrekken bij keuzes actualisatie economisch beleid	nvt
3. M131-2023: Sociaal Fundament	blz 7
4. M132-2023: Vooruitkijken (uitwerken VTH-instrumentarium voor CE)	blz 8
5. M157-2023: Natuur inclusievere bedrijventerreinen	blz 10
6. M165-2023: Meer Europees geld voor circulaire economie	blz 11
7. M179-2023: Onderzoek subsidieregeling Circulaire Initiatieven	blz 15
8. M3-2024: Betrek MVO Nederland bij herziening van Economisch beleid	blz 16

Dit betreft dus de stand van zaken. De afhandeling van de moties zal volgen bij de behandeling van de eindconcept versie van de uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie

Stand van zaken [M129-2023](#) “Afbouw lineaire economie onderdeel economisch beleid” – CU, PvdD, D66 (oktober 2023)

Opdracht aan GS:

- de afbouw van de lineaire economie expliciet onderdeel te maken van het geactualiseerde (circulair) economisch beleid;
- Vooraf inzichtelijk te maken welke middelen de provincie zou kunnen inzetten en wat aanvullend nodig is van andere partijen.

De motie verwijst naar het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, waarin onder meer geconstateerd wordt dat de afbouw van de lineaire economie geen expliciet onderdeel is van het beleid voor circulaire economie.

In deze notitie wordt verkend wat de, overigens beperkte, mogelijkheden van de provincie zijn op het gebied van het afbouwen van de lineaire economie. Deze verkenning maakt onderdeel uit van de afwegingen voor de nieuwe Uitvoeringsagenda Duurzame en Circulaire Economie.

Duiding van begrip ‘afbouw lineaire economie’

De Randstedelijke Rekenkamer (hierna RRK) baseert zijn bevindingen op het theoretisch model van het missie gedreven innovatiesysteem om de transitie naar een circulaire economie te monitoren en specifiek voor de afbouw, de X-curve van DRIFT (zie hieronder). De opgaande curve vertegenwoordigt de opbouw van een transitie, in dit geval de transitie naar een circulaire economie. De neergaande curve vertegenwoordigt de afbouw van het systeem dat vervangen wordt door de transitie, in dit geval de lineaire economie.

Figuur 4 X-curve¹⁰

De RRK constateert dat het beleid voor circulaire economie vooral gericht is op de opgaande curve, dus het opbouwen van de circulaire economie, maar niet op de neergaande curve, het afbouwen van de lineaire economie. Afbouwen gaat volgens de RRK om het destabiliseren, afbreken en uitfaseren van het bestaande, geïnstitutionaliseerde systeem.

De RRK gaat ook in op de sturingsmogelijkheden van overheden ten aanzien van afbouw en constateert dat overheden vooral effectief kunnen zijn vanuit een rechtmatigheidsperspectief. Daarmee wordt bedoeld dat de overheid vooral vanuit wet- en regelgeving kan sturen op het afbouwen van de lineaire economie. De RRK noemt als voorbeeld het verbod op plastic tasjes in 2016.

Voor provincies noemt de RRK in dit verband concreet de volgende voorbeelden:

- Het uitfasen van afvalverbranding,
- Het uitfasen van grootschalige import zonder circulariteit,
- Het afbouwen van overheidsinvesteringen of bedrijfstakken die voornamelijk op lineaire grondstofketens draaien.

Naast deze drie voorbeelden vanuit het rechtmatigheidsperspectief, noemt de RRK ook het stellen van strengere inkoop-eisen als een voorbeeld voor het afbouwen van de lineaire economie.

Huidige inzet op de circulaire economie

De filosofie van het huidig beleid is dat het inzetten op het versnellen van de transitie naar een circulaire economie (de opbouwcurve) ook als bijkomend effect heeft dat de lineaire economie wordt afgebouwd. Door het stimuleren van de transitie naar een circulaire economie, dragen we bij aan het afbouwen (verdringen) van de lineaire economie. De transitie naar een circulaire economie is een langjarig proces. De ambitie is om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben, maar op dit moment is nog niet duidelijk hoe dat er precies uit gaat zien. De omschakeling naar een circulaire economie vraagt om een fundamentele verandering van de manier waarop we produceren, distribueren en consumeren. Niet alleen in Noord-Holland en Nederland, maar wereldwijd. Aan de ene kant wordt de circulaire economie opgebouwd, waardoor aan de andere kant de lineaire economie wordt afgebouwd.

Hierbij willen wij twee zaken benadrukken. Ten eerste dat opbouw en afbouw niet noodzakelijk synchroon loopt. Zeker in het (begin)stadium waarin wij zitten, heeft de transitie een grillig en onvoorspelbaar procesverloop. Ten tweede dat in de transitie naar een circulaire economie lineaire activiteiten c.q. bedrijven tijdelijk nog heel essentieel kunnen zijn. Het is daarom te simpel om te stellen dat het of circulair of lineair is, maar dat het (tijdelijk) ook en/en kan zijn.

De Actieagenda heeft twee strategieën. Aan de ene kant het versnellen van de transitie op korte termijn vooral door stimuleringsmaatregelen en aan de andere kant het bijdragen aan een systeemverandering op lange termijn, vooral door lobby op meer stimulerende en minder belemmerende wet- en regelgeving.

Reflectie op de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer

De RRK ziet vooral mogelijkheden bij overheden als zij sturen vanuit een rechtmatigheidsperspectief, zoals het voorbeeld van wetgeving op gebied van het verbieden van plastic tasjes.

In de huidige Actieagenda wordt volledig beaamd dat er een belangrijke opgave ligt om wet- en regelgeving aan te passen aan het systeem van een circulaire economie. De provincie heeft echter een zeer beperkte rol als het gaat om het sturen op afbouw van de lineaire economie door middel van inzet op wet- en regelgeving of normering. Dit ligt met name bij de Europese Unie en het Rijk. Het voorbeeld van het verbod op plastic tasjes is ook een goed voorbeeld van een effectief instrument wat provincies juist *niet* tot hun beschikking hebben. Wel kunnen we het lobby-instrument inzetten om de nationale overheid en de EU te bewegen wet- en regelgeving aan te passen waarmee de lineaire economie versneld afgebouwd wordt en de circulaire economie versneld geadopteerd wordt. Een voorbeeld daarvan is onze huidige lobby-agenda die onder andere gericht is

op aanpassingen in het fiscale systeem om omschakeling naar de circulaire economie te versnellen (verschuiven van de belasting op arbeid naar een belasting op grondstoffen).

De eerste mogelijkheid tot het afbouwen van de lineaire economie zien we dan ook hier: het intensiveren van onze lobby-agenda om wet- en regelgeving aan te passen. Daarbij past ook de opgave om concreet inzichtelijk te maken waar knelpunten op gebied van wet- en regelgeving liggen die de omschakeling naar een lineaire economie bemoeilijken. Een voorbeeld daarvan is het Bouwbesluit, waarin regels zijn opgenomen o.a. rondom het gebruik van materialen zoals beton in de bouw en voor toepassing van biobased materialen een voor de circulaire transitie ongunstige rekenwijze in de MPG (milieuprestatie gebouwen).

De RRK noemt concreet het uitfasen van afvalverbranding als een mogelijkheid om te sturen op de afbouw van de lineaire economie. Nog los van de vraag of het uitfasen van een afvalverbrander wenselijk beleid is voor de circulaire economie, zien we hier geen mogelijkheden want de provincie is geen aandeelhouder van een afvalverbrander en heeft geen bevoegdheden in wet- en regelgeving om hier op te sturen. De provincie kan natuurlijk wel in gesprek gaan met de eigenaren/aandeelhouders van een afvalverbrander (meestal gemeenten) over de toekomstperspectieven van deze vorm van afvalverwerking in relatie tot circulaire economie.

De RRK suggereert verder dat provincies zouden moeten nadenken over het uitfasen van grootschalige import zonder circulariteit. De provincie kan echter geen regels stellen aan importstromen. Alle bevoegdheden rondom import en export liggen bij de rijksoverheid en de EU. De provincie zou wel kunnen onderzoeken wat de belangrijkste inkomende en uitgaande stromen zijn van onze provincie en wat de mate van circulariteit daarvan is, voor zover daar data over bijgehouden wordt. Opvallende lineaire stromen zouden dan geagendeerd kunnen worden bij de partijen die daarover gaan. Dit onderzoek doen we al gedeeltelijk in onze [provinciale monitor circulaire economie](#) (2023), maar heeft beperkingen in verband met niet-beschikbare data.

De laatste suggestie van de RRK is inzetten op het afbouwen van overheidsinvesteringen of bedrijfstakken die voornamelijk op lineaire grondstofketens draaien. Dit interpreteren we zo dat de instrumenten van het economisch beleid niet (onbedoeld) de lineaire economie zouden moeten stimuleren. De instrumenten die nu ingezet worden om het economisch beleid uit te voeren, zijn grotendeels gericht op het verduurzamen van de economie, maar niet uit te sluiten valt dat er onbedoelde effecten zijn die ten nadele zijn van de transitie naar een circulaire economie. *Hier zien wij een tweede mogelijkheid: een doorlichting c.q. evaluatie van onze instrumenten voor het economisch beleid op de vraag of deze instrumenten beleidseffecten oproepen die de transitie naar een circulaire economie bemoeilijken.* Met dit inzicht kunnen de betreffende beleidsinstrumenten worden aangepast of worden beëindigd. Wellicht kan dit inzicht ook worden gebruikt om een afwegingskader te ontwikkelen dat toetst of een nieuw te introduceren economisch beleidsinstrument niet onbedoeld als effect heeft dat deze de transitie naar circulaire economie belemmert.

Overige mogelijkheden rondom het thema regelgeving zouden we moeten zoeken in de Omgevingsverordening. Via deze verordening kan de provincie regels stellen rondom het gebruik van de ruimte, mits er een provinciaal belang is. De Omgevingsverordening biedt mogelijkheden, maar beperkt. Dit instrument wordt nu al ingezet om ruimte te beschermen die in de nabije toekomst nodig kan zijn voor de energietransitie en de circulaire economie. Met het aanwijzen van 'industrieterreinen van provinciaal belang' worden terreinen van de hogere milieucategorieën in het Noordzeekanaalgebied beschermd om zo ruimte te kunnen bieden aan o.a. de circulaire economie. Met ruimtelijke onderzoeken en een onderzoek in samenwerking met Circulaw, waarin het juridisch instrumentarium voor circulaire gebiedsontwikkeling wordt onderzocht, verkennen we de mogelijkheden om dit instrument nog steviger in te zetten voor de circulaire economie. Dit valt

echter eerder in de 'opbouwcurve' en minder in de 'afbouwcurve' zoals de motie aangeeft. De Omgevingsverordening heeft geen mogelijkheden om ruimte waar nu bepaalde lineaire activiteiten op functioneren, te verbieden of uit te faseren.

Overige mogelijkheden om de lineaire economie af te bouwen

Strengere eisen bij inkoop

Zoals de RRK suggereert, kunnen er bij inkoop en aanbestedingen strengere circulaire eisen worden gesteld. Door circulair in te kopen en circulair aan te besteden kan de provincie een belangrijke rol spelen in het stimuleren van de ontwikkeling van circulaire producten en diensten en door de strengere eisen lineaire aanbiedingen uit te sluiten. Er kunnen bijvoorbeeld eisen worden gesteld ten aanzien van de CO₂ footprint of een verplicht minimaal percentage recycalaat. Dit draagt bij aan het afbouwen van het gebruik van lineaire producten en diensten. Bij de uitvraag voor inkopen en aanbesteden gebruik de provincie haar financiële inkoopkracht om circulaire aanbieders van producten en diensten uit te nodigen. Het gaat hier om grote bedragen die een duidelijk invloed hebben op de markt, zeker wanneer meerdere overheden hierin gezamenlijk optrekken. De provincie zou dit ook kunnen toepassen bij haar eigen gebouwen.

Hierbij merken wij op dat de provincie Noord-Holland met haar inkoopbeleid al strenge eisen stelt bij inkoop en aanbestedingen en dat dit beleid een progressief karakter heeft, dat wil zeggen dat er sprake is van groeiende ambities naarmate de jaren vorderen en de marktadaptatie groter wordt. De provincie zit daarmee nu al in de kopgroep en de mogelijkheden om dit nog verder aan te scherpen zijn zeer beperkt. De huidige strenge duurzaamheidseisen betekenen gemiddeld zo'n 3% extra kosten bij inkoop en aanbestedingen ten opzichte van meer reguliere inkoopvoorwaarden. Bij nog strengere eisen, voor zover dit mogelijk is, zullen de extra kosten verder oplopen. Een beperkende factor hierbij is de markt, want er moet wel marktwerking zijn en blijven. Zie ook het [actieplan MVOI 2022-2025](#).

Omgevingsdiensten en VTH-taken

Omgevingsdiensten hebben vanuit hun rol direct contact met bedrijven en inzicht in hun activiteiten. Deze contacten zijn primair bedoeld om milieubelasting te beperken, maar bieden ook kansen om bedrijven de sturen richting een circulaire bedrijfsvoering. In de [IPO Bouwstenenvisie VTH en CE \(2022\)](#) is dit uitgewerkt. Voor de provinciale inrichtingen wordt hier uitvoering aan gegeven, met voorschriften voor een grondstoffenreductieplan en een afvalpreventieplan. De mogelijkheden om de transitie naar een circulaire bedrijfsvoering af te dwingen zijn (nog) beperkt, maar dit wordt met genoemde voorschriften wel ingezet.

Het stimuleren (opbouw) via VTH wordt ondersteund met begeleiding van circulaire initiatieven binnen bestaande kaders, zoals het Bedrijfsafvalprofiel met adviezen voor hoogwaardiger verwerking van afval of met hergebruik van reststromen via het binnenkort op te richten Kennisplatform afval of grondstof. Uit de bedrijfscontacten halen omgevingsdiensten ook concrete knelpunten en belemmeringen in wet- en regelgeving op die voorgelegd wordt aan de rijksoverheid (lobby).

Voorlichtingscampagnes

Voorlichting past niet zo zeer bij afbouw, maar meer bij de opbouw. Voorlichting stimuleert bedrijven en consumenten meer circulaire keuzes maken. Uit eigen onderzoek blijkt bovendien dat niet zozeer de kennis maar het handelingsperspectief beperkend is, zoals het beschikbaar en betaalbaar zijn van circulaire opties.

Kennisoverdracht naar bedrijfsleven

Een mogelijkheid is om meer in te zetten op kennisoverdracht naar het bedrijfsleven over de risico's van lineair ondernemen in tegenstelling tot circulair ondernemen. Er kunnen diverse redenen zijn waarom lineaire activiteiten minder aantrekkelijk of rendabel kunnen worden. Zoals extreme

prijsstijgingen van grondstoffen, leveringsonzekerheid van grondstoffen mede in verband met geopolitieke spanningen, veranderende marktomstandigheden (bijvoorbeeld door strengere inkoopbeisen) en wet- en regelgeving die geïntroduceerd gaat worden vanuit de EU of de rijksoverheid.

Selectief vestigingsbeleid

De provincie kan in samenwerking met gemeenten ruimtelijk vestigingsbeleid ontwikkelen waar specifiek bedrijven met een (grotendeels) circulaire bedrijfsvoering voorrang krijgen. Daarbij moet worden bedacht dat het volledig uitsluiten van (lineaire) bedrijven wettelijk niet mogelijk is en dat niet de provincie, maar gemeenten de belangrijkste spelers zijn bij vestigingsbeleid en vaak ook in de rol van grondeigenaar. Het zal hierbij dus primair gaan om het *bevorderen* van de vestigingsvoorwaarden voor circulaire bedrijvigheid in plaats van *uitsluiten* van lineaire bedrijvigheid, en past in die zin meer bij de opbouwcurve.

Internationale vestigers

De provincie is momenteel al selectief in het sturen op het begeleiden van internationale bedrijven die zich in Noord-Holland willen vestigen. De bedrijven die ondersteuning krijgen, moeten een profiel hebben die meerwaarde biedt aan de verduurzaming van de economie die we nastreven en passen bij de opgaven die we regionaal hebben geformuleerd met de MRA en NHN. De provincie zou daarin nog een stap verder kunnen gaan door dit beleid nog verder aan te scherpen en te bepleiten bij de uitvoeringsorganisaties Amsterdam in Business, Ontwikkelingsbedrijf NHN en Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), dat dit beleid ook daar wordt aangenomen als voorwaarde bij acquisitie. Als een bedrijf niet circulair onderneemt, werken we niet mee aan begeleiding van dit bedrijf naar onze regio.

Conclusie

Bij deze verkenning zien wij (zeer) beperkte mogelijkheden om concreet en effectief beleid te voeren voor de afbouw van de lineaire economie, anders dan juist in te zetten op het opbouwen en versnellen van de transitie naar een circulaire economie. Die beperkte mogelijkheden hebben vooral te maken met het feit dat voor afbouw er vooral mogelijkheden liggen op het gebied van wet- en regelgeving. Hier heeft de provincie een zeer beperkte rol en zeer beperkte bevoegdheden.

Samenvattend schema beleidsinstrumenten afbouw lineaire economie

Inzetten op	Beperkingen voor economisch beleid	Mogelijkheden voor economisch beleid
Sturen als 'rechtmatige overheid' via wet- en regelgeving algemeen	Provincies hebben nauwelijks een rol en bevoegdheden op gebied van wet- en regelgeving of van normering	Lobby richting Rijk en EU over aanpassingen wet- en regelgeving en normering intensiveren.
Uitfaseren van afvalverbranding	Provincie NH is geen eigenaar van afvalverbranders en heeft ook geen mogelijkheden t.a.v. wet- en regelgeving	Provincie kan wel in gesprek gaan met afvalverwerkers over toekomstperspectieven in verband met circulaire economie.
Uitfaseren grootschalige import zonder circulariteit	Provincies hebben geen bevoegdheden voor import en export	Provincie kan wel inzetten op het verkrijgen van een goed inzicht in goederenstromen en knelpunten agenderen bij betrokken en bevoegde partijen.
Geen investeringen of subsidies lineaire economie	Geen beperkingen, huidige beleidsinstrumenten zijn niet bedoeld om lineaire economie te stimuleren	Provincie kan een doorlichting of evaluatie van haar economische beleidsinstrumenten uitvoeren, om (onbedoelde) effecten die de transitie naar een circulaire economie belemmeren, te identificeren.

Inzetten op	Beperkingen voor economisch beleid	Mogelijkheden voor economisch beleid
Inzetten van de Omgevingsverordening	De Omgevingsverordening bevat alle provinciale regels voor de fysieke leefomgeving en is een instrument van de Omgevingswet. Er moet een provinciaal belang zijn.	De Omgevingsverordening wordt al ingezet om ruimte voor circulaire economie te beschermen. De provincie kan dit versterken. Daarvoor is onderbouwing nodig en de provincie kan dit doen door meer onderzoek te doen naar de ruimtelijke implicaties van de transitie naar een circulaire economie.
Strengere eisen bij inkoop en aanbestedingen	Hiervoor zal het beleid voor inkoop en aanbestedingen verder aangepast moeten worden. Het beleid voor inkoop en aanbestedingen is momenteel al streng en de provincie wordt daarmee ook gezien als koploper. Beperkende factor is ook de mate waarin de markt hiervoor klaar is.	Er zouden (nog) strengere voorwaarden, bijvoorbeeld t.a.v. CO ₂ footprint en recycalaat geëist kunnen worden. Dit betekent wel nog hogere kosten bij inkoop en aanbestedingen.
Omgevingsdiensten en VTH-taken	OD's richten zich primair op het voorkomen van milieubelasting. Mogelijkheden tot het afdwingen van circulariteit zijn (nog) beperkt. Met voorschriften voor een grondstoffenreductieplan en afvalpreventieplan wordt al uitvoering gegeven aan het streven naar een circulaire bedrijfsvoering.	Mogelijkheden liggen vooral op het gebied van stimulering (de opbouwcurve) zoals voorlichting op gebied van afvalprofielen en hergebruik van reststromen. Daarnaast spelen de OD's ook een rol in het signaleren van knelpunten in regelgeving die via lobby kunnen worden geadresseerd.
Voorlichtingscampagnes	Voorlichting kan consumenten en bedrijven prikkelen om de juiste keuzes te maken. Uit onderzoek blijkt echter dat voorlichtingscampagnes niet heel effectief zijn.	Voorlichting richt zich meer op de stimuleringskant (de opbouwcurve) en past daarom niet goed in de motie.
Kennisoverdracht naar bedrijfsleven	Geen beperkingen. Dit instrument wordt al ingezet met ondernemersbijeenkomsten via onze ambassadeur circulaire economie.	Er zou extra ingezet kunnen worden op het informeren van het bedrijfsleven over de risico's van lineair ondernemen, vanwege o.a. leveringsonzekerheid van grondstoffen, prijsstijgingen en nieuwe strenge wet- en regelgeving die geïntroduceerd gaat worden.
Selectief vestigingsbeleid	De provincie heeft een beperkte rol t.a.v. vestigingsbeleid en heeft samenwerking met gemeenten nodig om dit te kunnen ontwikkelen	Er zou een selectief vestigingsbeleid voor vestigers kunnen worden gemaakt die circulaire bedrijven voordelen biedt en lineaire bedrijven ontmoedigt.
Internationaal vestigingsbeleid	De provincie heeft een beperkte sturende rol t.a.v. internationale bedrijven die zich hier willen vestigen, maar heeft er wel voor gekozen om alleen duurzame bedrijven te willen ondersteunen.	Internationaal vestigingsbeleid zou kunnen worden aangescherpt en de provincie zou bij de uitvoeringsorganisaties en NFIA een selectiever ondersteuningsbeleid kunnen bepleiten.

Stand van zaken [M131-2023](#) “Sociaal fundament” – GL, PvdA, Volt, SP, CDA, PvdD, CU (oktober 2023)

Verzoek aan GS:

- In aanloop naar de herziening van de uitvoeringsagenda economisch beleid en de herziening van de actieagenda circulaire economie expliciet te schetsen welke mogelijkheden de provincie heeft om ook de koppeling met een stevig sociaal fundament in relatie tot arbeid te maken

De verantwoordelijkheden voor werk, duurzame inzetbaarheid, participatie en onderwijs/opleiden van de (potentiële) beroepsbevolking zijn belegd bij bedrijven, gemeenten, onderwijs- en kennisinstellingen en het Rijk, en niet bij de provincie. Vanuit de bijdrage aan het innovatief vermogen van de regio en de noodzaak van voldoende technisch en technologisch geschoolde vakmensen voor het bedrijfsleven en voor het realiseren van transities pakt de provincie een vrijwillige rol in het verbinden en aanjagen van de samenwerking tussen ondernemers, overheden en onderwijs. Daarbij streven we naar toegankelijkheid en inclusie voor iedereen. Dit komt tot uiting door deze partijen gezamenlijk leerwerklocaties te laten ontwikkelen voor mensen met meer afstand tot de arbeidsmarkt, leven lang ontwikkelen (ook op en vanaf MBO niveau 1 en 2) te stimuleren (door deelname aan dit onderwijs maar ook kunnen doorstromen) en door het denken in skills (het in kaart brengen van kennis, vaardigheden en talenten) waardoor mogelijkheden op de arbeidsmarkt worden vergroot. Voor meer informatie verwijzen we naar hoofdstuk 7 van de het eerste concept van de nieuwe uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025-2028.

Daarnaast zijn we met 10 provincies en de VNG in gesprek met de ministeries SZW, OCW en EZK om de financiering van leven lang ontwikkelen juist voor mensen met meer afstand tot de arbeidsmarkt te ontschotten, ontsnipperen en structureler aan te pakken via de regionale werkcentra (in oprichting, zie kamerbrief 108 van 11 oktober 2022).

Stand van zaken [M132-2023](#) “Vooruitkijken” – PvdD en CU (oktober 2023)**Oproep aan GS:**

- **uit te werken hoe de provincie precies de IPO Bouwstenenvisie CE en VTH gaat verwerken in eigen beleid en het VTH-instrumentarium gaat inzetten om de transitie naar een circulaire economie te versnellen;**
- **hierover dit jaar terugkoppeling te geven aan PS;**

In september 2022 is de IPO Bouwstenenvisie door de provincies in de IPO bestuurlijke adviescommissie regionale economie vastgesteld. Hierbij werd implementatie over gelaten aan de nieuwe colleges en dit is na de zomer 2023 bij alle provincies gestart, voor tenminste het basisniveau van alle aandachtsvelden (of bouwstenen) uit de visie.

Voor de provincie Noord-Holland gaat bij de uitwerking van de IPO Bouwstenenvisie om de opdracht aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Deze voert de VTH-taken uit voor alle provinciale inrichtingen in Noord-Holland. Vanuit de OD NZKG wordt al enkele jaren ingezet op CE bij de VTH-taken en heeft hiervoor een eigen circulair team. De onderwerpen van de IPO Bouwstenenvisie zijn opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst.

Door de OD NZKG worden milieuvergunningen aangevuld met voorschriften over vermindering grondstofgebruik en reductie van afvalstromen. Op een viertal ketens wordt in 2024 gericht toezicht uitgevoerd (textiel, e-waste, plastic en grondstromen). Tussen de OD NZKG en de provincie is regelmatig overleg over aanpak, uitvoering en knelpunten m.b.t. de inzet van VTH-taken voor circulaire economie.

De andere drie omgevingsdiensten in de provincie voeren VTH-taken voor gemeenten uit. Hierbij wordt ook aandacht gegeven aan CE bij de VTH, binnen de opdracht die hiervoor door hun opdrachtgevers gegeven wordt. De vier omgevingsdiensten hebben periodiek overleg met elkaar, waarbij CE een van de onderwerpen is. Via Omgevingsdienst.nl hebben zij de beschikking over de ondersteuning die met het IPO ontwikkeld is voor CE binnen de VTH (opleiding, flyers, voorschriften).

Door verschuiving in taken is binnen de OD NZKG extra capaciteit beschikbaar gemaakt voor VTH en CE voor de jaren 2024 en 2025. Met de OD NZKG zijn wij in gesprek over een meerjarige prognose voor capaciteit in de jaren na 2025. Dit doen wij in afstemming met de andere opdrachtgevers van de OD NZKG. De verwachting is dat er voor de aanvullende capaciteit ook aanvullende financiering nodig zal zijn.

De provincie werkt ook aan het volgende:

- Samen met het Rijk, IPO en VNG wordt gewerkt aan de oprichting van het landelijke Kennisplatform Afval of Grondstof. Dit kennisplatform gaat zich richten op de harmonisatie van rechtsoordelen over afval of niet, dat is het verantwoord toepassen van reststromen als grondstof. Dit wordt naar verwachting voor de zomer actief. De OD NZKG zal ook een rol vervullen in dit Kennisplatform.
- Met gemeenten in Noord-Holland gaan we verder in gesprek over hun rol, belang en mogelijkheden in de transitie naar een circulaire economie, waar hun rol als opdrachtgever van de andere drie omgevingsdiensten onderdeel van is.

De inzet op CE via VTH komt terug in meerdere beleidslijnen die in ontwikkeling zijn. In de Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie zal aangegeven worden wat de provincie in de komende jaren gaat doen als het gaat om het versterken van de inzet van VTH voor CE (te lezen vanaf het eindconcept). In de Nota uitvoering en handhaving is de inzet voor CE opgenomen en is een koppeling gelegd met de Actieagenda circulaire economie 2021-2025.

Daarnaast in VTH en CE een van de zes thema's die door alle overheden gezamenlijk wordt uitgewerkt als onderdeel van de uitwerking van het Nationaal programma circulaire economie. De

Bestuurlijke adviescommissie ruimte en leefomgeving van het IPO wordt over VTH en CE geïnformeerd en geadviseerd door haar (ambtelijke) Werkgroep circulaire economie en afvalstoffen.

Stand van zaken [M157-2023](#) “natuurinclusievere bedrijventerreinen”–PvdD, Volt (november 2023)
Verzoek aan GS:

- **te onderzoeken op welke manier de Provincie Noord-Holland meer kan bijdragen aan het natuurinclusiever inrichten van nieuwe en bestaande bedrijventerreinen, en daarover bij de actualisering van de Uitvoeringsagenda Economie met een voorstel aan PS te komen.**

Deze motie sluit aan bij de ambities uit het coalitieakkoord ‘Verbindend Vooruit!’ waarin het kader van ruimte voor toekomstbestendige bedrijvigheid de ambitie is geformuleerd om meer aandacht te geven aan de verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen. Hierbij worden samenwerking op het gebied van energie, het gebruik van water, natuurinclusiviteit en ruimtelijke kwaliteit als belangrijke aandachtspunten genoemd. Voor de invulling hiervan is op structurele basis een jaarlijks bedrag van 2,5 miljoen beschikbaar gesteld.

In de Uitvoeringsagenda Economie wordt met de volgende activiteiten invulling gegeven aan meer natuurinclusiviteit op bedrijventerreinen:

1. Subsidieregeling Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (vastgesteld in maart 2024): in deze regeling ligt de focus op verduurzaming (inclusief biodiversiteit, klimaatadaptatie en energietransitie) en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van bedrijventerreinen. Maatregelen ten behoeve van verduurzaming worden in de beoordeling van de projecten zwaarder meegewogen dan in de voormalige regeling HIRB.
2. Aanjagen van samenwerking en verduurzaming: de provincie stelt aanjagers in de vorm van het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord (ONHN) en het Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen (PHB) beschikbaar die bedrijventerreinen kunnen helpen met het stimuleren van samenwerking en verduurzaming. Het PHB besteedt in 2024 speciale aandacht aan klimaatbestendigheid/vergroening, onder meer door het starten van een aantal pilotprojecten.
3. Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen: vanuit dit landelijke programma worden via een specifieke uitkering per provincie middelen ingezet voor de inzet van aanjagers die op bedrijventerreinen aan de slag gaan om partijen bij elkaar te krijgen met als doel om collectieve verduurzamingsprojecten van de grond te krijgen. Thema's als wateroverlast en hittestress zijn thema's waar ondernemers op bedrijventerreinen doorgaans allemaal hinder van ondervinden, en daarom geschikt om als collectief aan te pakken. Het gezamenlijk investeren in het vergroenen van een terrein is een hier voor de hand liggende oplossing.
4. Vereniging Deltametropool: voert in de eerste helft van 2024 in opdracht van provincie Noord-Holland en gemeente Zaanstad een ontwerpend onderzoek uit naar de kansen van de energietransitie, verbeteren van de biodiversiteit, ruimtelijke kwaliteit, circulaire economie en klimaatbestendigheid op zes bedrijventerreinen in de Zaanstreek.

Stand van Zaken Motie [M165-2023](#) “Meer Europees geld voor circulaire economie” - Volt/CU/PvdA (november 2023)

Verzoekt GS:

1. te onderzoeken of/hoe extra middelen ingezet kunnen worden om in de Europese Unie extra fondsen te werven om de transitie naar circulaire economie te versnellen;
2. dekking in programma Bestuur of programma Circulaire Economie te vinden;
3. en daar zo snel mogelijk over terug te koppelen aan PS.

Huidige inzet vanuit circulaire economie in Europese projecten en netwerken

In de Actieagenda Circulaire Economie is opgenomen dat de provincie Europese subsidiemogelijkheden signaleert en actief lobby voert in Brussel om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. Op het gebied van circulaire economie is de provincie actief in verschillende Europese projecten en netwerken. De provincie is observer in het twee Europese Interreg projecten: [Interreg Asset](#) – A Spatial Strategy for the Eurodelta en het Interreg [Treasure](#) (Targeting the Reduction of Plastics Outflow into the North Sea). Daarnaast is de provincie lid van het netwerk [Circular Cities and Regions Initiative](#) (CCRI) van de Europese Commissie.

De provincie zet in Europees verband in op circulaire economie via het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP). Gedeputeerde Rommel is lid van het HNP bestuur en dossierhouder circulaire economie. In de North Sea Commission van de Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) is de provincie voorzitter van de ‘Taskforce Circular Economy’. Ook werkt de provincie samen met andere regio’s, zoals met de Duitse regio Baden-Württemberg. Deze samenwerking heeft geleid tot een [gezamenlijk position paper](#) dat is ingediend als input voor de nieuwe Biotechnology Strategy van de Europese Commissie (maart 2024). Dit heeft er toe geleid dat dit succesvol is meegenomen in de Biotechnology Strategy.

Welke Europese subsidies zet de provincie al in?

Op dit moment worden al verschillende Europese subsidies ingezet voor het versnellen van de transitie naar een circulaire economie. De provincie speelt een rol bij de uitvoering van drie decentrale Europese subsidies: Kansen voor West III (KvW), Just Transition Fund-IJmond (JTF) en Interreg North Sea Region (NSR) en North West (NW) Europe. Deze programma's richten zich o.a. op het stimuleren van innovatie en het bevorderen van de groene en digitale transitie.

Interreg

[Interreg](#) is onderdeel van het Europese Cohesiebeleid en bevordert de samenwerking tussen Europese regio's. Partners uit meerdere landen werken samen op thema's als klimaat, verduurzaming, circulaire economie, mobiliteit, digitalisering, energietransitie etc. Bijzonder aan dit Europese programma is dat het wordt opgesteld en uitgevoerd door het Rijk samen met de regio's. De provincie is observer van twee Interreg-projecten: Interreg Asset en Interreg Treasure.

Kansen voor West III

[Kansen voor West III](#) (KvW) wordt ingezet om een bijdrage te leveren aan de ambitie van 55% CO₂-reductie en een reductie van het primaire grondstofgebruik in 2030. Het bevorderen van de transitie naar een circulaire economie is een van de specifieke doelstellingen. Via het KvW-programma wordt er in de provincie Noord-Holland (in de periode 2022-2029) ruim € 30 miljoen geïnvesteerd in regionale economische activiteiten. Er is vanuit KvW III budget gereserveerd voor openstellingen binnen het thema circulaire economie. In 2023 en 2024 zijn er openstellingen gericht op [Circulair Textiel](#) (€1 miljoen) en [Circulair Bouwen](#) (€4 miljoen).

Just Transition Fund (JTF)

Het JTF ondersteunt regio's bij de overgang naar een duurzame en koolstofarme economie. Het

fonds richt zich op gebieden die sterk afhankelijk zijn van traditionele industrieën en wil daar de sociale en economische uitdagingen aanpakken. De regio IJmond is de aangewezen regio voor het JTF-programma. In totaal is een bedrag van €63,5 miljoen beschikbaar. Dit programma zet in op drie sporen, waaronder het vernieuwen en versterken van de regionale economie met nieuwe, duurzame en/of circulaire industriële ketens.

De provincie is medebepalend voor zowel de inhoud als de toekenning van bovenstaande Europese subsidies. Hierdoor kan de provincie ervoor zorgen dat deze programma's aansluiten op provinciaal beleid. De provincie kan zelf geen subsidie ontvangen uit KvW en JTF programma. Binnen het Interreg programma kan dit wel. De programma's KvW en JTF zijn vooral gericht op het mkb, maar ook andere partijen zoals kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties kunnen deelnemen. Aan Interreg programma's kan iedereen deelnemen die bijdraagt aan de doelen van het programma.

Cofinanciering provincie Noord-Holland

Om deelname aan bovenstaande EU programma's te stimuleren, heeft de provincie een [cofinancieringsregeling](#) waarmee tot €100.000 aan cofinanciering aangevraagd kan worden. De projecten moeten bijdragen aan o.a. het versnellen van de transitie naar een circulaire economie.

Welke Europese subsidiemogelijkheden zijn er voor circulaire economie?

Naast de hierboven genoemde subsidies zijn er meerdere Europese subsidies die zich richten op de transitie naar een circulaire economie. Voor dit thema is het **HorizonEurope** programma het meest relevant. Dit is het grootste subsidieprogramma van Europa en is gericht op onderzoek en innovatie. Projecten moeten bijdragen aan een van de drie pilaren: 1. *Excellent science*, 2. *Global challenges and European Industrial Competitiveness*, 3. *Innovative Europe*. Voor het thema circulaire economie zijn er diverse calls die passen binnen pijler 2. Er zijn 6 clusters binnen deze pijler gedefinieerd waaronder cluster circulaire economie en bio-economie. Alle clusters hebben meerdere oproepen tot het indienen van voorstellen (call for proposals). Projecten moeten bijdragen aan de Europese Green Deal, het klimaatakkoord van Parijs en de Sustainable Development Goals. Projecten moeten voornamelijk gericht zijn op fundamenteel en toegepast onderzoek of meer op demonstratie of grootschalige productvalidatie of juist meer gericht op het uitwisselen van kennis of netwerkvorming. De doelgroep van deze subsidies zijn vooral kennisinstellingen en bedrijven, maar ook overheden kunnen deelnemen. Het gaat hier om grote projecten (meestal tussen €5-10 miljoen) met veel partners (>9). De slagingskans is kleiner dan 16%, omdat de concurrentie groot is. Het subsidiepercentage varieert tussen de 70 en 100%. De overige financiering moet door de provincie zelf bijgelegd worden.

De doelgroep en focus van de calls van Horizon Europe sluiten minder goed aan bij de activiteiten uit de Actieagenda Circulaire Economie. De eerder genoemde Europese subsidieregelingen waar de provincie zelf een rol heeft, sluiten beter aan op deze activiteiten.

Welke rol kan de provincie pakken in het aantrekken van Europese subsidies en welke capaciteit en financiering vraagt dat?

Voor deelname aan Europese projecten kan de provincie de volgende drie rollen op haar nemen: beslisser, deelnemer en aanjager.

Beslisser: voor een aantal Europese subsidieprogramma's is de provincie verantwoordelijk voor de invulling en uitvoering. Het gaat om Kansen voor West, JTF en Interreg NSR. Voor deze rol heeft de provincie vaste capaciteit. De provincie heeft niet alleen een sturende rol op de inhoud en doelstellingen van de programma's en openstellingen, maar ook invloed op de beoordeling van de projecten die subsidie krijgen.

Naast de capaciteit die nodig is voor de uitvoering van de programma's, vraagt het inzet van de inhoudelijke experts betrokken bij de openstelling KvW. Bijvoorbeeld bij de openstelling gericht op Circulair Textiel of Circulair Bouwen. Hiervoor is door de inhoudelijke expert input opgehaald bij externe partners om tot een doelmatige openstelling te komen die aansluit bij ontwikkelingen en de behoefte van de doelgroep. De expert stelt de openstellingstekst op en beoordeelt de projecten. Hiervoor wordt vanuit circulaire economie capaciteit beschikbaar gesteld, zodat de KvW middelen optimaal ingezet worden ten behoeve van de doelen van onze Actieagenda Circulaire Economie.

Deelnemer: dit kan als leadpartner, projectpartner of observer.

Deelname aan Europese projecten vraagt aanzienlijke inzet van extra capaciteit:

- Deelnemen als 'leadpartner' in een EU project vraagt veel capaciteit van de organisatie. Als leadpartner ben je de projectmanager van het Europese project en verantwoordelijk voor de uitvoering, verantwoording en communicatie van het totale project. Er is niet alleen een fulltime projectleider nodig, maar ook inzet voor de financiële administratie en voor de communicatie.
- Voor het deelnemen als 'partner' in een EU project zijn dezelfde rollen nodig, maar draag je niet de eindverantwoordelijk. De projectpartners voeren een deel van de activiteiten van het project uit en verantwoorden dit aan de projectmanager. Dit vraagt minder capaciteit dan leadpartner. Naast een projectleider vraagt dit ook inzet voor de financiële administratie en communicatie.
- En de deelnemen als 'observer' vraagt de minste inzet en capaciteit van de organisatie. Als observer van een project ben je alleen betrokken bij de voortgang en resultaten van het project, maar kun je geen kosten kan declareren of heb je een eigen budget. Hierdoor kun je gebruik maken van de kennis en het netwerk, maar vraagt het beperkte capaciteit.

Aanjager: De provincie hoeft niet zelf deel te nemen in een project, maar kan ook als aanjager of faciliterend zijn. Door ervoor zorgen dat de bedrijven, kennisinstellingen, regionale overheden en andere regionale partners met elkaar gaan samenwerken voor het gezamenlijk realiseren van lokale en regionale ambities. Deze rol vervult de provincie voor de KvW, JTF en Interreg subsidies.

Voor en nadelen werven Europese subsidies

Het aantrekken van subsidies en deelname aan een EU projecten heeft voordelen, maar ook zeker nadelen. Voordelen zijn dat het deelname bijdraagt aan het uitvoering geven aan de provinciale doelen. Ook ontstaat er ruimte voor inhuren van extra capaciteit, omdat de kosten voor inhuur gesubsidieerd worden. Ook bevordert het de (Europese) samenwerking en brengt het nieuwe kennis en ideeën naar de provincie en in de regio.

Het nadeel is met name de lange voorbereiding en de capaciteit die het vraagt om tot een goede subsidieaanvraag te komen, terwijl de honorering van de subsidie uiterst onzeker is. De slagingskansen van de subsidies verschillen enorm. De subsidies die in de regio aangevraagd kunnen worden zoals KvW, JTF en Interreg hebben een hogere slagingskans dan de subsidies die in Brussel aangevraagd worden zoals Horizon2020. Ook de complexe administratie van het project vraagt veel inzet. Hiervoor is op dit moment geen kennis en capaciteit aanwezig bij de provincie. Ook dient er voor deelname aan Europese projecten altijd cofinanciering beschikbaar gesteld worden. Een nadeel is daarnaast dat een project nog niet gestart mag zijn op het moment dat de aanvraag is ingediend en dat tijdens de uitvoering door het wegvallen van een van de partners bijvoorbeeld, de planning en de scope van het project gewijzigd moet worden om aan de eisen van de EU subsidieregeling te kunnen voldoen.

Hoe extra middelen inzetten voor aantrekken van Europese subsidies voor circulaire economie?

Op dit moment zet de provincie zich al in op het werven van Europese subsidies door de inzet op de Europese subsidie programma's KvW, JTF en Interreg. In het eindconcept van de uitvoeringsagenda

wordt uitgewerkt hoe deze Europese subsidieprogramma's worden ingezet voor de opgaven uit de uitvoeringsagenda.

Specifiek voor circulaire economie geldt dat er actief ingezet wordt op de lobby voor circulaire economie in Europa. Ook wordt o.a. het subsidieprogramma KvW en JTF ingezet voor het versnellen van de transitie. Daarnaast is de provincie observer van twee Interreg projecten gericht op het thema circulaire economie. Naast deze subsidieprogramma's, richt met name het onderzoeksprogramma HorizonEurope zich op circulaire economie. Dit programma is vooral gericht op kennisinstellingen en bedrijven en sluit minder goed aan op de acties uit onze Actieagenda Circulaire Economie. We blijven ons inzetten op het aanjagen van deelname van partners aan Europese projecten en inzet van de subsidieprogramma's zoals KvW en gaan verkennen hoe we hier meer in kunnen samenwerken met andere overheden, zoals de gemeente Amsterdam.

Indien de ambitie is om meer in te zetten op het werven van Europese subsidies voor circulaire economie, is hier extra ambtelijke inzet voor nodig (+/-1 FTE). Als er voor gekozen wordt om meer in te zetten op het aantrekken van Europese subsidies en het inzetten van capaciteit hiervoor, zal dat ten koste gaan van capaciteit die nodig is voor de uitvoering van de acties in de nieuwe uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie. Daarnaast geldt dat er voor het aantrekken van Europese subsidies specifieke kennis en expertise nodig is. Ook is er voor deelname aan Europese projecten cofinanciering nodig. Voor circulaire economie is per jaar €1,5 miljoen beschikbaar. Als er cofinanciering nodig is voor deelname aan een Europees project, dan zal dat ten koste gaan van budget dat beschikbaar is voor uitvoering van andere acties.

Binnen het beschikbare budget van het programma Bestuur en circulaire economie is op dit moment geen ruimte om extra capaciteit en middelen in te zetten voor werven van Europese subsidies. Vanuit circulaire economie blijven we de partners in de regio stimuleren om gebruik te maken van de EU subsidies. En blijven wij Kansen voor West inzetten voor het versnellen van de transitie naar een circulaire economie. Ook zullen we actief blijven lobbyen in Brussel en zullen we actief deelnemen als observer in de twee Europese projecten.

Stand van Zaken [M179-2023](#) “Onderzoek subsidieregeling Circulaire Initiatieven” -CU, PvdD, Volt (november 2023)

Verzoek aan GS:

- **Bij de evaluatie en aanpassing van de Actieagenda Circulaire Economie de vraag te betrekken of een dergelijke subsidieregeling ook in Noord-Holland gerealiseerd kan worden;**
- **Het antwoord op deze vraag expliciet terug te koppelen aan de Provinciale Staten.**

Vanuit de huidige Actieagenda Circulaire Economie 2021–2025 en de uitvoeringsagenda economie bieden we meerdere MKB-innovatieprogramma's aan, zoals het versnellingsprogramma GO!-NH en het investeringsgereedprogramma PIM, die voor een belangrijk deel gericht zijn op de ondersteuning van het MKB bij de ontwikkeling van circulaire innovaties. Daarnaast worden er verschillende subsidieregelingen voor innovatiestimulering aangeboden, waarmee ook de ontwikkeling van circulaire innovaties gestimuleerd wordt, zoals de Subsidie Kleinschalige Activiteiten Circulaire Economie, de MKB- Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) subsidie en het Europese subsidieprogramma Kansen voor West.

In de motie staat genoemd dat in de provincie Zuid-Holland een subsidieregeling voor kleinschalige innovatieve circulaire initiatieven bestaat. In de gesprekken met Zuid-Holland hierover hebben zij aangegeven geen aparte subsidieregeling aan te bieden gericht op kleinschalige circulaire innovatieve initiatieven.

In het eerste concept van de uitvoeringsagenda is aangegeven dat we ons blijven inzetten om de ontwikkeling van circulaire innovaties te ondersteunen. Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie gaan we ook met ondernemers in gesprek. Aan de hand van de uitkomsten van die gesprekken maken we een afweging met welke instrumenten, waaronder subsidies, de provincie de ontwikkeling van circulaire innovaties kan ondersteunen. In het eindconcept van de uitvoeringsagenda zullen we aangegeven welke instrumenten en acties we hiervoor gaan inzetten.

Stand van zaken [M3-2024](#) “Betrek MVO Nederland bij herziening van Economisch beleid”- PvdD en CU (februari 2024)

Verzoek aan GS:

- in gesprek te gaan met MVO Nederland om te zien of de Nieuwe Economie Index (NEx) een bijdrage kan leveren aan de monitoring van de duurzame economie in Noord-Holland en om input op te halen voor de actualisatie van het Noord-Hollandse economisch beleid,

Verkenning Noord-Hollandse NEx

De Nieuwe Economie Index (NEx) is het cijfer dat MVO Nederland (MVO) in samenwerking met SEO Economisch Onderzoek (SEO) sinds 2020 jaarlijks toekent aan de duurzaamheid van onze economie. Het gaat daarbij niet om het absolute aantal ondernemingen dat als duurzaam kan worden geclassificeerd, maar om de mate van duurzaamheid van de Nederlandse economie/bedrijfsleven als geheel. MVO heeft hierbij als doel om een NEx-score van minimaal 20 procent in 2025 te bereiken. Vanaf dat kantelpunt verduurzaamt de economie steeds sneller en is er geen weg meer terug naar de oude economie. Tussen 2020 en 2024 is de NEx gestegen van 12,1 naar 17,5 procent. Dit cijfer is opgebouwd uit 23 indicatoren, onderverdeeld in 7 thema's: biodiversiteit, circulaire economie, echte prijzen, groene energie, inclusief ondernemen, nieuwe rijkdom en transparante ketens.

De gemeente Utrecht heeft een inmiddels regionale variant van de NEx laten ontwikkelen. MVO en SEO zijn ook in gesprek met diverse andere medeoverheden om deze lokale variant te klonen. Ook vanuit Noord-Holland is verzocht om het NEx concept te verkennen.

Met MVO en SEO zijn twee scenario's onderzocht:

1. Repliceren landelijke NEx

Het kopiëren van het landelijke methodologische NEx raamwerk en dit vervolgens vullen met data op provinciaal schaalniveau. Dit zou een interessante optie zijn omdat op die manier:

- PNH gebruik kan maken van een sterk bestaand methodologisch raamwerk;
- PNH een lokale variant heeft van de landelijk bekende NEx-index totaalscore;
- PNH kan aanhaken bij het streven naar een 20% NEx-totaalscore in 2025;
- PNH de 7 samengestelde thema scores kan repliceren;
- PNH scores 1:1 kunnen worden vergeleken met landelijke NEx-scores;
- PNH gebruik kan maken van de veelal robuuste en openbare landelijke NEx bronnen.

Echter, op basis van de gesprekken met MVO en SEO blijkt dat de landelijke NEx niet geregionaliseerd kan worden. De meeste indicatoren zijn gebaseerd op landelijke databronnen. Deze bronnen zijn veelal niet fijnmazig genoeg voor metingen op provinciaal niveau. En de relevante indicatoren die wel geregionaliseerd kunnen worden, zoals bijvoorbeeld circulaire grondstoffen, die hebben we zelf ook. Dit scenario valt dus af.

2. Repliceren Utrechtse NEx

Het kopiëren van het Utrechtse methodologische NEx raamwerk en dit vervolgens vullen met data op provinciaal schaalniveau. De meeste landelijke NEx indicatoren zijn lastig te regionaliseren. Daarom zijn in de Utrechtse NEx de onderliggende indicatoren van de zeven thema's op een andere manier gedefinieerd. Daarnaast zijn de indicatoren van de Utrechtse NEx niet gewogen tot één NEx-totaalcijfer.

Voordelen:

- PNH kan efficiënt instappen in het Utrechtse regionale model.
- De Utrechtse NEx kan in de toekomst ook door andere gemeenten en provincies worden gekopieerd. Dit kunnen PNH-benchmarks worden, mits overal dezelfde methodiek wordt gehanteerd. In hoeverre dit zal gaan gebeuren is onzeker.

Nadelen:

- Deze lokale variant is niet goed vergelijkbaar met de landelijke NEx.
- Geen algemeen NEx indexcijfer zoals in de landelijke NEx, en daardoor ook geen koppeling met het 20 procent kantelpunt voor een duurzame economie.
- Geen 7 methodologisch sterk onderbouwde themascores zoals in landelijke NEx.
- Scores hoogstens op indicatorniveau te vergelijken met NL en medeoverheden die meedoen aan de NEx – vooralsnog alleen Utrecht.
- Bijna de helft van de indicatoren wordt gevoed met een jaarlijkse enquête onder regionale ondernemers via een gestratificeerde steekproef door een gerenommeerd onderzoeksbureau. Dit geeft een minder robuust beeld dan gecentraliseerde, openbare bronnen zoals bijvoorbeeld het CBS of LISA, waar bijna alle circa 450.000 Noord-Hollandse ondernemingen staan geregistreerd.
- Het is vanuit MVO niet wenselijk om de met Utrecht ontwikkelde indicatorenset aan te passen. Hierdoor sluiten diverse indicatoren mogelijk niet aan bij wat PNH wil monitoren. Ook is er overlap met diverse relevante indicatoren die PNH al monitort.
- Geen aparte website zoals de NEx pagina op mvonederland.nl. Alleen een PDF presentatie en databestand. Verwijzen naar de landelijke NEx website kan verwarrend werken vanwege de compleet andere regionale methodiek.
- Het kost jaarlijks circa 30.000 euro een PNH NEx te ontwikkelen en actualiseren.

Dit scenario is mogelijk. Wij zullen dan de eerste provincie zijn die dat gaat toepassen. De NEx-totaalscore en de 7 NEx-themascores ten opzichte van anderen zijn er dus niet. Verder brengt het aanzienlijke jaarlijkse kosten met zich mee.

Conclusie: geen eigen NEx voor NH, landelijke NEX ter inspiratie, doorgaan met eigen indicatoren

Voor zowel de landelijke als de Utrechtse NEx geldt dat deze geen duidelijke meerwaarde hebben voor het monitoren van de duurzaamheid van de Noord-Hollandse economie en ons te weinig additionele, goede kwantitatieve metingen bieden die helpen om ons beleid te actualiseren. Het advies is om nu niet met MVO in zee te gaan maar de NEx als inspiratie te gebruiken voor het verder doorontwikkelen van onze eigen instrumenten.

Er zijn momenteel binnen de PNH diverse ontwikkelingen op het gebied van monitoring die de ontwikkeling van de duurzaamheid van de Noord-Hollandse economie in kaart brengen, waaronder:

- Circulaire grondstoffen worden onder meer in Brede Basismonitor gemonitord sinds 2023.
- Circulaire banen worden gemonitord in de Monitor Werklocaties, Monitor Plabeka en waarschijnlijk ook in de komende 2024 Brede Basismonitor.
- De Noord-Hollandse innovatiekracht wordt sinds 2023 gemonitord in de Brede Basismonitor aan de hand van R&D uitgaven, R&D intensiteit en het aandeel innovatieve bedrijven.
- Het aandeel kantoorpanden met energielabel A t/m C wordt bijgehouden in de nieuwe Monitor Werklocaties en waarschijnlijk ook in de komende 2024 Brede Basismonitor.
- Er zitten diverse indicatoren over hernieuwbare energie in de Brede Basismonitor en vele in het Dashboard Energietransitie NH.
- Vanaf 2024 moeten bedrijven in de EU rapporteren over hun duurzaamheid vanwege de *Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)*. Hierin komen *Environment* (milieu), *Social* (sociaal) en *Governance* (bestuur) aan bod. Dit gaat bijvoorbeeld over CO₂-uitstoot, de man-vrouwverdeling in de top of de duurzaamheid van toeleveringsketens. Ook beursgenoteerde MKB-ondernemingen zijn vanaf het boekjaar 2026 verplicht een duurzaamheidsverslag op te stellen. Dit kan nieuwe kansen bieden voor monitoring.

Mocht het NEx concept in de toekomst breder worden gedragen binnen andere medeoverheden, dan kan PNH een eventuele uitrol van de NEx onder alle provincies agenderen via het IPO.

Er zal nog een gesprek ingepland worden tussen gedeputeerde Esther Rommel en directeur MVO Nederland om input op te halen voor de actualisatie van het Noord-Hollandse economisch beleid.